

בלבבי

דע את חלקך

ותן חלקנו

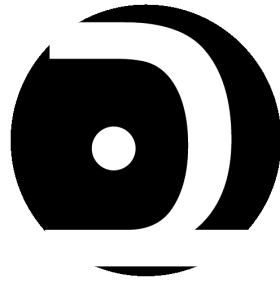
1

הכלי הפנימי
להכרת חלקו
שלו

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

- א..... פנימיות צורת מתן תורה - השקטה
- ב..... עיקר הרעש המונע את השגת חלקו - רצונות שאינם חלקו
- ב..... העבודה בשורש השורשים - הסכמה לביטול רצון שאינו חלקו
- ג..... הצורה החיצונית - הכרת חלקו ע"י בירור שכלי
- ג..... הצורה הפנימית - הכרת חלקו ע"י השקטה
- ד..... תולדת הרעש - חוסר בהירות בחלקו
- ה..... כגודל ההשקטה - כך גודל תפיסת הדקות והעדינות
- ו..... הרעש הדק שבנפש - רצון דקדושה להשיג את חלקו
- ז..... רעש הנובע מחוסר ברירות מהו חלקו
- ח..... השקטת החשש שלא יגיע לחלקו - ע"י אמונה
- ט..... החדרה האמונה למעמקי הלב
- ט..... טעויות נפילות וקשיים - חלק מהדרך הישרה
- ט..... השקטת רצון לדבר שאינו שלו - השמירה מן החטא

בפרק הקודם ביררנו את ההגדרה הפנימית המדוייקת של שורש העבודה. והוא - שרצונו של האדם, חשקו של האדם, תאוותו של האדם, הוא להשיג אך ורק את חלקו שלו, ותו לא. וזהו בעומק רצונו ית"ש, שחקק לכל נשמה ונשמה את חלקה הראוי לה, לפי רצונו וחכמתו יתברך, שאין לו קץ. מכאן נמשיך לשלב הבא, תולדת הדברים שנתבארו לעיל.

פנימיות צורת מתן תורה - השקטה

כידוע, הזמן המרומם ביותר שהיה בבריאה - זולת הזמן של אדם הראשון קודם החטא - הוא זמן מתן תורה, שעליו נאמר לא ברעש ה', לא ברוח ה', כי אם בקול דממה דקה. זו היתה

מדרגת מתן תורה, כמו שדורשים חז"ל את הפסוק 'ארץ יראה ושקטה'; שקט, השקטה. זו היתה פנימיות הצורה של מתן תורה.

הגילוי השלם ביותר שהיה בבריאה, היה באופן שהנבראים כולם, וישראל בפרט - היו בתפיסה של 'שקטה', שקט.

הכח להשיג את העולם הפנימי, השביל - הדרך, הוא כאשר האדם קונה בנפשו את מקום השקט, מקום ההשקטה, כמו שהיה במתן תורה.

עיקר הרעש המונע את השגת חלקו - רצונות שאינם חלקו

עיקר הרעש שנוצר בנפש האדם, ובדקות - הרעש החיצוני, שמונע ממנו מלהשיג את עולם הפנימי שלו, הוא עצם הרצון של האדם להשיג את הדבר שאינו שייך לחלקו. רצון זה יוצר רעש. בבחינת 'והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל' (ישעיה נז כ), רשע אותיות רעש. זהו הרעש שקיים בנפש.

סיבת הדבר שהרצון הזה יוצר מציאות של רעש, הוא מחמת הריבוי של הדברים שהאדם רוצה להשיג, שהם אינם חלקו. אבל בדקות יותר, עומק הרעש נובע מחיכוך של שני דברים, שכאשר האדם מנסה להצטרף לדבר שהוא אינו שלו, אזי החיבור אינו מתיישב, וזה גופא שורש מציאות הרעש. כאשר מנסים לחבר שני דברים שהם מתאימים, אפשר לחבר אותם בהשקטה, אבל כשמנסים לחבר דברים שסותרים זה לזה, אזי הם מתחככים זה עם זה, ויוצרים מציאות של רעש.

וביתר דקות, הרעש נוצר מחמת עומק ההכרה בנפשו של האדם, שהוא מכיר שזה אינו חלקו, ועומק נשמתו אינה רוצה את הדבר, והרצון לאותו דבר הוא כח הרע שבנפש, ובלשון החיצונית - הוא היצר הרע שבנפש, וזה גופא עומק הרע הדק שקיים בנפש, כאשר היא רוצה דברים שאינם שייכים לחלקה.

ככל שהאדם עדין יותר בנפש, קרוב יותר לגן עדן, לעדינות של העדן, כך הוא חש יותר את מציאות הרעש. לעומת זאת, ככל שהוא רחוק יותר מהעדן, מהעדינות, אזי הוא רחוק מלחוש את מציאות הרעש, הוא שומע 'קול המונה של רומי', ונראה לו שזוהי תנועת הבריאה.

העבודה בשורש השורשים - הסכמה לביטול רצון שאינו חלקו

אבל בעומק, ההשקטה - כמו שהיה במתן תורה - היא נובעת מהמעמקים של הנפש, מרצון הנפש לקנות, להשיג, או בלשון עמוקה יותר - לדבוק, בעצם ההיות שלה, והיא מסירה מכל רצון ומכל דעת התקשרות לכל דבר אחר, שהיפוכו הוא עומק מציאות הרעש שבנפש, שרוצה דברים שאינם שייכים לחלקה.

ולפי זה נבין מהי ההגדרה הפנימית של העבודה. יש עבודה בפועל, ויש עבודה בכח, ויש עבודה בשורש השורשים. העבודה בשורש השורשים בנפש, היא עצם ההסכמה והביטול של כל רצון

אחר. ובאופן המעשי, כל פעם שעולה רצון לדבר שאינו חלקו, או בכלל - עצם הרצון להשיג את שאינו חלקו, או בפרט - בדבר מסוים שהוא מכיר שהוא אינו חלקו, שם שורש מקום העבודה.

זוהי העבודה בשורש הפנימי של הנפש, שהיא משקיטה את הרצון להשיג דברים. אולם, כאשר היא איננה יודעת אם זהו חלקה או שאין זה חלקה, ובפרט בהתחלה של העבודה, אזי כל הרצונות עומדים כרצון על תנאי, שאם זהו חלקי - אני רוצה את הדבר, ואם זה אינו חלקי - אינני רוצה את הדבר. באופן של תנאי בני גד ובני ראובן - תנאי קודם למעשה.

והבן, שהתפיסה העמוקה הזו שבנפש - היא המביאה את הנפש למקום של ההשקטה.

זהו בעצם שורש העבודה הפנימית. התפיסה הרווחת בהגדרת העבודה המעשית היא, שהאדם צריך לפרוש מאיסור, או לפרוש צ"ט שערים מהאיסור - כדי שלא יגיע לאיסור עצמו. זוהי בוודאי אמת גמורה, אבל זה לא השורש של העבודה, זהו הפועל של העבודה. עיקר הפרישה על מנת שלא להגיע לעבירה בפועל - היא לעבוד בשורש, במקום של הביטול של הרצון - במה שהוא אינו חלקו.

לכך צריך להגיע להשקטה. ככל שהאדם שקט יותר, כך הוא מכיר ומרגיש, מה שייך לו ומה לא שייך לו.

הצורה החיצונית - הכרת חלקו ע"י בירור שכלי

ישנה דרך חיצונית לברר מה שייך לחלקו, ומה לא שייך לחלקו; האדם מברר את חלקי נפשו, את תכונות נפשו, את הד' יסודות של הנפש, בירור אחר בירור, וע"י כך הוא מכיר את נפשו, ומכח הכרה זו הוא מכיר מה חלקו להתחבר אליו, ומה אינו חלקו, כפי רמת ההכרה שאליה הוא הגיע. דרך זו היא דרך אמיתית, אבל היא חיצונית, היא בנויה על בירור שכלי, שמברר את הנפש, ולפי"ז הוא מברר מה חלקו.

הצורה הפנימית - הכרת חלקו ע"י השקטה

אבל הצורה הפנימית, היא זו שאנו דורכים בה כאן.

משל לדבר, כאשר יש יום המעונן, יש ערפל, אזי האדם איננו רואה בבירור מה שקורה. וכאשר נושבת הרוח, והחול עולה למעלה, שאז מלבד ערפל של לחות נעשה גם ערפל של יובש, של חול סוער, אז האדם רואה, אבל הוא רואה בצורה מעורפלת, הוא רואה מקרוב, ופחות רואה למרחוק, וגם ראה זו היא לא ברורה.

כך הוא גם בנמשל, בכח נפשו של האדם. 'ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים' (שמות כ, יח), לפי פשוטו היה שם ערפל, ומשה נגש אליו. אבל בעומק, אצל כל בני ישראל היה זה ערפל, אבל אצל משה רבינו - שם היתה בהירות. משה בגימטריא 'רצון' עם הכולל כידוע, כלומר - משה רצה רק את חלקו שלו, ותו לא.

על משה רבנו נאמר 'איזהו עשיר השמח בחלקו' - 'ישמח משה במתנת חלקו'. עשיר השמח בחלקו, בה' הידיעה.

ולכן אצל משה רבנו לא היה עירפול. זהו עומק דברי חז"ל ש"ל ש"משה נסתכל באספקלריא המאירה. 'אספקלריא המאירה' פירושו, שהוא רואה עולם ברור, 'עולם ברור ראיתי'. הכל עומד בבהירות. הוא נגש אל הערפל, אבל אצלו אין ערפל.

כוחו של משה רבנו הוא בכך, שהוא רואה את הדברים בבירור, מחמת שהנפש שלו שקטה. זוהי צורת השגתו של משה, שבתפיסה החיצונית - 'ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין, וינהג את הצאן אחר המדבר' (שמות ג, א), וזאת על מנת להשקיט את הנפש, כמו שמרחיב ומבאר רבנו אברהם בן הרמב"ם, אבל זוהי ההשקטה החיצונית, זו אינה השקטה פנימית.

ההשקטה הפנימית זוהי עצם ההסכמה - עצם הרצון - להשיג רק את חלקו. הסכמה ברורה שלא לגשת לדבר שאינו חלקו, זהו עשיר השמח בחלקו, וזה מה שמביא את האדם לשקט עמוק מאד בנפשו.

תולדת הרעש - חוסר בהירות בחלקו

נבין א"כ, שישנן כמה סיבות יסודיות מדוע בני אדם לא מכירים את חלקם. ההגדרה הכוללת היא, שלאדם יש נשמה, והנשמה מכירה את חלקה היטב, ובבהירות. אך מחמת שהנשמה מולבשת בגוף, והגוף מסתיר, מחשיך ומעלים, את אורה של הנשמה, לכן האדם לא מכיר את חלקו. זוהי ההגדרה הכללית. אבל בהגדרה דקה יותר - הרעש הפנימי של הנפש יוצר פיזור וחוסר בהירות, ולכן האדם לא מכיר את חלקו שלו.

דוגמא לכך מהעולם החומרי; תינוק אוכל דבר-מה, פעמים שהדבר ערב לחיכו ופעמים לא, כאשר הוא ערב לו הוא אוכל אותו, וכאשר הוא לא ערב לחיכו, הוא מסוגל להוציא אותו. ואם נשאל מי אמר לו מה טעים ומה לא, מי גילה לו רז זה? ברור ופשוט, שזהו חוש טבעי שנמצא בנפש האדם, חוש הטעם, והוא טועם ומרגיש, וטעמו של ראובן לא כטעמו של שמעון. וכן על זה הדרך בשאר החושים.

הבהירות הזו שנמצאת בהרגשת הטעם הטבעי שבנפש האדם, היא קיימת בטבעו גם בעולמו הפנימי. אלא שהאדם נולד בהלבשה של נשמה, והגוף שמלביש את הנשמה - מסתיר, מעלים ומחשיך את הנשמה, הוא מחשיך את הבהירות של הנשמה, אבל הוא לוקח את אותה בהירות ומשתמש בה בחלקים של הגוף. לכן ברור לאדם מה אוהב לאכול, וכן בחלקים נוספים [וגם זה לא ברור לכולם]. אך בחלק הטעם הדבר ניכר הרבה יותר אצל בני אדם, שיש להם יותר בהירות מה הם רוצים לאכול. זהו חוש הטעם, שהוא הכח העליון בחושים.

כך הוא גם בעולם הפנימי. ישנו גילוי בנפשו של האדם, במה ששייך לחלקו שלו - בכל הקומה הפנימית, הן מהחלק החיצון יותר של הקומה הפנימית, עד החלק העליון ביותר של הקומה הפנימית. 'ונפשי יודעת מאד' (תהלים קלט יד) - הנשמה יודעת בבהירות מהו חלקה. ומה שהאדם לא יודע את הדבר בגילוי בשכלו, בהרגשתו, זהו מחמת ההגדרה הכוללת שהוזכרה -

שהגוף מעלים על הנשמה. אבל בהגדרה הדקה יותר שנתחדדה לעיל - עצם הרצון להשיג דבר שאינו חלקו - הוא עצמו יוצר את ההעלמה, את ההסתרה, את מקום הכיסוי.

'כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים' (דברים טז יט). יש שוחד בפועל - שוחד של ממון, או שווה ממון, אבל השוחד הפנימי - הוא עצם הרצונות של האדם, הם עצמם השוחד שמשחד את האדם. הרצון של האדם - הוא מעוור עיני חכמים ומסלף דברי צדיקים, הוא מעוור את התפיסה של העולם הפנימי.

זוהי אחת מהסיבות השורשיות ביותר מדוע רוב רובם של בני אדם, כמעט שאינם מכירים את חלקם שלהם כאן בעולם.

אמנם, כאשר האדם משקיט את אותו רעש, כלומר שהוא רוצה להשיג רק את חלקו שלו, והוא מבטל את הרצון להשיג דבר שאינו חלקו, ויתר על כן - הוא שמח בחלקו, כמדרגת משה רבנו - ישמח משה במתנת חלקו, אז האדם מגיע לשקט עמוק מאד, וכאשר האדם נמצא בשקט עמוק - הוא חש מה קרוב אליו, ומה פחות קרוב, ומה רחוק ממנו.

נגודל ההשקטה - כך גודל תפיסת הדקות והעדינות

נחמד ונבין. בסדר העולמות, ככל שהעולם תחתון יותר, הוא עב יותר, גס יותר. וככל שהעולם פנימי יותר, עליון יותר - הוא דק יותר, זך יותר. כאשר יש רעש, האדם תופס דברים גסים יותר. ואילו כשיש שקט, 'קול דממה דקה', אז האדם תופס דברים דקים יותר. ככל שהאדם נמצא יותר בהשקטה, כך הנפש קולטת דברים עדינים יותר.

ניתן דוגמא פשוטה ומוכרת מאד. כאשר האדם לומד סוגיא, והוא רוצה להבין את העדינות של הגדרת הדברים, הרי ככל שיש רעש סביבו, אזי הוא פחות מרוכז, וקשה לו לעמוד על העדינות. מאידך, ככל שיש לו השקטה, אז הוא יכול לעמוד יותר על עדינות הדברים.

דוגמא נוספת. אדם שרוצה לפעול פעולה גופנית, כגון לשאת משא ממקום למקום, אצל חלק גדול מבני אדם לא יפריע להם כלל אם יהיה רעש מסביב. הוא עסוק בעניינו, ונושא את המשא על גבו. ואדרבה, לפעמים תנועה רועשת של בני אדם נוספים שעושים זאת יחד אתו, אף מועילה לו, ומוסיפה לו מרץ וכח לפעול את אותה פעולה.

מאידך, מי שהוא עמל בעומק עיונה של תורה, והוא רוצה לעמוד על עדינות ההגדרה של הדברים, אם יש רעש סביבו, על דרך כלל הוא לא יוכל לעשות זאת. וקל וחומר אם הוא נמצא ב'קול המונה של רומי', במקום של רעש, בודאי שאין לו השקטה פנימית.

לכן, ככל שההשקטה חזקה יותר בנפשו של האדם, אז מתגלים החושים הטבעיים שמכירים את החלק, חלקו שלו. כשם שהאדם חש אם הדבר טעים לו או לא, האם הניגון ערב לאוזנו ומתענג בשמיעתו, או שאינו ערב לאוזנו, כך גם בעולם הפנימי של האדם - כאשר הוא נמצא בשעת השקט, הוא יכול להרגיש מה קרוב אליו יותר, ומה פחות קרוב אליו.

הדברים האלה סתומים וחתומים אצל חלק מבני האדם. רק למי שכבר יש השקטה מסוימת ועדינות מסוימת, כפי תפיסת עדינותו - כך הדברים גלויים אצלו יותר, מוכרים יותר, חושיים יותר.

דוגמא לדבר. ידועים דברי חז"ל בגמרא (ע"ז יט, א) 'אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ, שנאמר (תהילים א ב) כי אם בתורת ה' חפצו'. כלומר, מתגלה אצלו החפץ, זהו 'מקום שלבו חפץ', שם הוא לומד - הן מצד המקום, והן מצד מה שהוא עוסק. כאשר האדם נמצא ברעש, אז ה'לבו חפץ' שלו מחפש רעש - גם בדברי תורה. אבל ככל שהאדם מושקט יותר, אז הוא מגיע לחלקו שלו באוריייתא - 'ותן חלקנו בתורתך'. השקט הוא הכלי להגדרת חלקו, שמכחו הוא יכול לחוש מהו חלקו ששייך לו, במה שהוא עוסק.

סיכומם של דברים; השקט הרעש הגדול, שהוא עצם הרצון להשיג דבר שהוא אינו חלקו - הוא מביא את הנפש להשקטה עמוקה. וההשקטה הזו היא הכלי שעל ידו האדם חש בפשיטות מה קרוב אליו, ומה פחות קרוב, ומה רחוק לחלקו שלו.

הרעש הדק שבנפש - רצון דקדושה להשיג את חלקו

אמנם דע, כי ישנו רעש נוסף בנפש, והוא שהאדם רוצה להשיג את חלקו שלו. עד עתה דיברנו ברעש הגס שבנפש, שהאדם רוצה להשיג גם את הדבר שאינו חלקו, אך ישנו רעש דק יותר בנפש, והוא שהאדם רוצה להשיג את חלקו שלו, אלא שהוא מפחד שמא לא ישיג את חלקו, או מחמת שהוא לא יעמול כראוי, או שמא יגרום החטא, כלשון חז"ל (ברכות ד, א) על יעקב אבינו. ולכן הוא טרוד להשיג את חלקו שלו - טרוד בנפשו, טרוד בגופו, וזה גופא יוצר לו מציאות של רעש.

לפעמים אנו רואים בני אדם שהם פחות בעלי עבודה שיש להם יותר שקט, ואילו אותם שהם בעלי עבודה יש להם פחות שקט. הסיבה לכך היא, שלבעלי העבודה יש שאיפות גדולות ורצונות מרובים, ועצם השאיפות והרצונות יוצרים רעש עמוק מאד, וסערה גדולה בנפש. זוהי כמובן 'אש דקדושה', יש לו התפעלות, רצונות של קדושה, "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דה"י ב, יז ו), יש לו כיסופים של קדושה להשיג את חלקו שלו דייקא, אבל עדיין יש כאן רעש פנימי עמוק מאד בנפש האדם.

רעש הנובע מחוסר ברירות מהו חלקו

כאן ישנה נקודה עדינה. כי אם היה ברור לו לאדם מה חלקו שלו, אזי שייך שיהיה רעש חזק יותר בנפש, מחמת שהוא רוצה להשיג את חלקו שלו. אבל בתחילת דרכו של האדם עדיין לא ברור לו מה חלקו שלו, ואם כן כל מה שהוא רוצה להשיג זה להיות עובד ה'. הוא רוצה להשיג את חלקו שלו מצד הפרטות של ההשגה, לא מצד כללות ההשגה, ואז ההתפעלות היא זו שמונעת ממנו את עצם ההשגה של חלקו שלו.

אמנם, ודאי שבתחילת דרכו בעבודה צריך שיהיה לו שיעור מסוים של התפעלות, וזאת על מנת להגביה את עצמו מהגוף, ולעורר את הנפש האלוקית שבקרבו. אבל אחרי שהוא כבר נכנס תוך הפתח של העבודה, מכאן ואילך התהליך הוא הפוך בדיוק; ככל שיהיה לו רעש יותר להשיג את חלקו שלו, כך הוא מתרחק יותר משערי העבודה.

משל לדבר. אדם תועה במדבר, ורצונו עז לצאת משם. לכאורה, אם הוא ילך לאט - הוא יצא לאחר זמן מרובה יותר, ואם הוא ילך מהר - הוא יצא בזמן קצר יותר. אבל כל זה הוא באופן שברור לו מהו כיוון היציאה, אבל אם לא ברור לו מהו כיוון היציאה, ואינו יודע להיכן לפנות, יתכן מאוד שאם הוא ירוץ הוא יתעכב יותר במדבר, מאשר אם הוא ילך לאט.

כך גם בעומק הנפש. הנפש איננה רוצה לרוץ, כי היא לא מכירה להיכן תוליך אותה התנועה של הריצה, ולאיזה צד היא תוביל אותה, האם זה יוביל אותה לכיוון היציאה, או שאדרבה, היא תכנס יותר למעמקי היער.

המשל בזה הוא ברור, וכך גם הנמשל בנפש. כי אם היה ברור לו לאדם מה חלקו שלו, אזי הריצה שבנפש היא ריצה מבורכת יותר. אבל ככל שלא ברור לו לאדם מה חלקו שלו, אזי התנועה צריכה להיות כאדם התועה במדבר, ואין הוא יודע להיכן צריך ללכת על מנת לצאת, שאז הוא עומד ומתבונן כל העת, לבדוק, להסתכל, לראות, לחוש, להיכן עליו לפנות. הוא לא רץ, כי הוא לא יודע לאיזה צד צריך לרוץ.

ככל שהדברים מתבהרים לאדם יותר ויותר, והוא משער להיכן עליו לפנות, אזי התנועה שלו תהיה מהירה יותר לאותו מקום. וגם אז, הוא חושש כל העת מטעות, ועדיין לא תהיה זו ריצה עמוקה בנפש לרוץ לכיוון מסוים. זהו המצב הפנימי שצריך להיות בנפש האדם.

עולם הוא מלשון העלם. ההעלם שבנפש הוא - מהו הכיוון, להיכן האדם רוצה להגיע. וכיצד יגיע האדם לאותו מקום שאליו הוא רוצה להגיע - ככל שהוא יהיה שקט יותר בנפש, דק יותר, רגוע יותר, כך הוא יכיר יותר את חלקו שלו. וזוהי גופא נקודת היציאה.

זוהי קליטה עדינה בנפש האדם, להיכן הוא פונה, וכיצד הוא מוביל את כל מהלך חייו. האם הוא פונה למקום מסוים, לשם הוא מתלהט, ולשם הוא רץ, או שהוא פועל ממקום של השקטה.

ישנם רבים, ובפרט בבני הנעורים, שרצים למקומות מסוימים, וזה נראה להם כהצלחה, ולאחר מכן מגלים שזה גופא הביא לשברונם. 'הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם' (ברכות לה, ב).

הצורה הפנימית היא - 'ראיתי בני עליה והם מועטין' (סוכה מה, ב). מי שהוא בן עליה, הוא איננו חי בשאון של העולם - הוא מבודד, הוא חי במקום לעצמו. רשב"י העיד על עצמו שהוא מבני עליה - 'אם שנים הן אני ובני הן' (סוכה שם), הוא ברח למערה, אם היא כפולה בקומות, כמו שדרשו על מערת המכפלה, אז הוא חי בקומה למעלה. זהו 'בן עליה'. או שהיא כפולה חדר לפניו מחדר, מערה לפניו ממערה, ושם הוא התבודד כל אותם שנים, רחוק מכל בני עלמא, ומובדל מכל רעש ומשאון העולם. שם הוא הגיע לשקט הפנימי, להשיג את חלקו שלו. 'במערת צורים שעמדת - שם קנית הודך והדרך'.

תולדת הקליטה העדינה הזו בנפש היא, שלאחר שהאדם קנה בנפשו את השלב הראשון, שאין הוא רוצה את החלק שאינו שלו, וכל רצונו הוא רק לחלקו שלו, שבזה כבר נעתק חלק גדול מאד מהרעש בנפש, השלב הבא בנפש הוא - להכיר שכדי להשיג את חלקו שלו, נצרך להכיר תחילה מהו חלקו שלו. וזה גופא עומק נקודת ההשקטה - להכיר מהו חלקו שלו.

זהו הצורך להגיע לאותה נקודת השקטה. אבל עדיין עלינו לברר, מהו העומק שמכוחו אפשר להגיע לאותה השקטה. יש שנולדים עם זה בטבע, מי יותר ומי פחות, אבל רוב בני האדם לא נולדו עם זה בטבע.

השקטת החשש שלא יגיע לחלקו - ע"י אמונה

כאן מונח עומק האמונה של הנפש. מי שחושב שבכוחו הוא יכול להשיג את חלקו שלו, להכיר את חלקו שלו, ולהשיג אותו - הוא בעל דמיונות. ככל שהאמונה החושית חזקה בנפש האדם, בעומק נפשו פנימה, שהאדם חש שהקב"ה מוליך אותו בכל פרט ופרט, ולו הקטן ביותר, אזי הוא מכיר היטב שהקב"ה יוליך אותו לחלקו שלו, ומכח כך הוא מגיע להשקטה, ומתוך ההשקטה הוא מגיע להכרה מהו חלקו, וחוזר חלילה. זהו גלגל החוזר בנפש.

אבל אם אין לו את אותה אמונה בנפש, אזי הוא רועש, הוא חושש שמא לא יגיע לחלקו שלו. כאשר הוא חושש - נעשה רעש בנפש, וככל שהוא חושש יותר, ורוצה יותר, ומשתוקק יותר - כך הרעש הזה הולך וגדל. וזה גופא מה שמרחיק אותו מלהכיר את חלקו. משל לאדם שמקפץ בתוך המים שבתחתיתם יש חול, שאז החול עולה למעלה, והמים נעשים עכורים ובלתי צלולים, אבל אם האדם רגוע ושקט, אזי החול שוקע לאט לאט, והמים נעשים צלולים, ואז הוא רואה את מעמקי המים.

כאן יש נקודה עדינה, שהאדם צריך להגיע להשקטה עמוקה בנפש. כי אם תהיה זו השקטה חיצונית של יאוש, השקטה של תרדמה, זה יפיל אותו. ויושב בטל כישן דמי. אבל אם הוא מגיע לאותה השקטה כסדר שהוזכר לעיל, מהשלב הראשון - שהוא אינו רוצה להשיג את חלקו שאינו שלו, אלא רק את חלקו שלו, ומאידיך - הוא מכיר שהוא לא יודע מה חלקו שלו, והוא אינו יכול להיות בהשקטה, אזי כח האמונה הבהירה שהקב"ה יוליך אותו לכל פרט ופרט ששייך לו - זה גופא מביא אותו למקום שקט בנפש, אם אך זה רצונו האמיתי, כי בדרך שהאדם רוצה לילך, מוליכין אותו.

ובעת הזו שהאדם נמצא באותו מקום עמוק ושקט שבנפש, אז הוא רואה ברור - עולם ברור ראיתי. 'ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים' (שמות כ יח), בזמן שאצל כולם זהו ערפל, אצל משה רבנו זהו עולם ברור, אספקלריא המאירה.

זוהי תפיסה עמוקה בצורת המבנה של נפש האדם, איך האדם ניגש לעולם הפנימי, ומתוך מה הוא מגיע לבהירות הפנימית, ולפי זה להתחבר לחלק שלו, ולא לחלק שאינו שלו.

החדרה האמונה למעמקי הלב

אמנם, לצורך כך נצרך שינון עמוק, החדרה למעמקי נפשו של האדם, למעמקי לבו, שרק על ידי כך מתגלה יפעת אור הנשמה, אור של אמונה בהשגחה פרטית, אמונה של 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו', שאם הוא רוצה להשיג רק את חלקו שלו, והוא עמל להשיג את חלקו שלו, אזי הקב"ה יכוון לו בדיוק את מה שהוא צריך, ותו לא. כל מה ששייך לו - יגיע אליו, ומה שלא שייך לו - אליך לא יגש.

דרך זו קשה לרוב בני אדם. רבים מרגישים וחוששים, שמא אפסיד דבר מה, ואולי דבר זה שייך לי, וכן על זה הדרך - 'המה בקשו חשבונות רבים'. אבל התפיסה הזו משקיטה את החשבונות הרבים, ומחזירה את האדם ל'אלוקים עשה את האדם ישר'.

ובלשון פשוטה; אדם שמגיע לאיזו פרשת דרכים, והוא יכול ללכת לימין או ללכת לשמאל, והוא גם יכול ללכת ישר, אזי הוא רועש וגועש לאיזה צד ללכת. אבל כאשר מתגלה אצלו 'האלוקים עשה את האדם ישר', אז הוא בטוח ש'ה' בדד ינחנו', הישרות מתגלה אצלו בנפש, והוא מכיר שהקב"ה יכוון אותו בדיוק למה שהוא צריך.

טעויות נפילות וקשיים - חלק מהדרך הישרה

והבן, שגם אם האדם עבר בשלבים מסוימים, והיו שם טעויות ונפילות וקשיים כביכול, אין זה אומר שהוא טעה. המכוון בזה הוא, שזוהי הדרך שהוא היה צריך ללכת בה, כי זה רצונו ית"ש שהוא יפול ויקום. כמו שמצינו באברהם אבינו שנתנסה בעשרה נסיונות, והנסיונות של יצחק ושל יעקב, וכמו שמצינו בכל השבעה רועים, ובכל הצדיקים והחכמים של כל הדורות כולם.

אם נכשלים ונפלים, אין זה אומר שזו טעות. זה אומר שזו הדרך. על הפסוק 'המכשלה הזו תחת ירך' (ישעיה ג ו), דרשו חז"ל (גיטין מג, א) 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהם', והרי שזוהי הדרך שהוא היה צריך ללכת בה.

דוגמא לדבר; מובא בכתבי רבותינו, שכאשר הצדיק הולך לגן עדן, מוליכים אותו דרך הגיהנם לקחת משם נשמות. והרי שגם הצדיק עובר דרך גיהנם, אלא שהוא רואה את זה כדרך ישרה, להוציא משם את מי שנצרך.

השקטת רצון לדבר שאינו שלו - השמירה מן החטא

הבהירות של האמונה עניינה, שהיא מובילה את האדם אל המקום שבו הוא יכול להיות שקט שהקב"ה יוליך אותו להיכן שצריך. האדם צריך שמירה מקיפה מבחוץ, שלא לרצות את מה שלא שייך לחלקו, וזה גופא שומר את האדם מהחטא. כי כל כוחו של היצה"ר הוא, לעורר באדם רצונות לדבר שאינו שלו, וכשהוא משקיט את הרצון שאינו שלו - זה גופא מרחיק אותו מן החטא. זוהי ההגדרה היסודית והעמוקה; השקטת הרצון לדבר שאינו שלו - היא גופא

דע את חלקך ותן חלקנו 002 השקטה - הכלי הפנימי להכרת חלקו שלו

השמירה מן החטא. מכאן ואילך הוא חי באמונה, שהקב"ה מוליך אותו להיכן שהוא צריך, מתוך השקטה.

עד כאן ביררנו בס"ד את השלב השני; להגיע למקום של השקטה, הן השקטה מדבר שאינו חלקו שלו, והן השקטה בחלקו שלו - מכח אור האמונה, אמונה שהקב"ה מוליך אותו לחלקו שלו. 'ה' בדד ינחנו' - הוא הולך בדרך ששייכת רק לו - רק לחלקו שלו.

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 · פקס 03-548-0529
ת.ד. 16452 ירושלים 9116302
info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול הלשון"
ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה עבודת ה'
ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק · רח' הרב בלוי 33 · לפרטים 052.765.1571

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30 · רח' קדמן 4 · לפרטים 050.418.0306

חדש! המאמרים שבאו בספר זה, נבחרו ברובם מתוך סדרת שיעורים שניתנה במוצאי שבתות בשנים תשע"ב-תשע"ח, בעיר בני ברק. על תפלת שמונה עשרה כמאה ושבעים שיעורים - מתוכם נערכו ארבעה מאמרים, ועל סדר פרשיות השבוע כשבעים שיעורים - מתוכם נערכו עשרים מאמרים, וצורך מפתח למוצאם על סדר הפרשיות והתפלה. כל שיעור מקיף ומברר נקודה אחת בהלכות דעות וחובות הלבבות, ונותן מבט שורשי ומעשי בדרך הישרה שיבור לו האדם. שיעורים אלו נמסרו באופן של בנין, וכל קטע מתחבר לקודמו, ועל כן ישנו צורך בעיון המקיף את כל המאמר בשלימות, ולא באופן של זעיר פה זעיר שם. מלאכת העריכה נעשתה ביד אומן מתוך תמלול מדויק, וניתנה שימת לב רבה לשמירת צורת מסירת השיעור במקורו. בחלקו האחרון של הספר מופיעים "מאמרי התקופה" - מתוך שיעורים שנמסרו לאור תקופתנו, וכן שיחה נוגעת לתקופתנו מאת הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, היוצאת לאור לראשונה.

רכישת ספרי הרב: הפצה אברומוביץ 03.578.2270 משלוח ברחבי העולם

ספרי מאה שערים רח. מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח. דוד 2, ירושלים 02.623.0294

ספרי אברומוביץ רח. קוטלר 5, בני ברק 03.579.3829